

آمیزش خانوادہ و اثرات آن

در زندگی زناشویی

کریم عبّاس رادہ

شہلا ڈاھیا زین

سرشناسه : عباسزاده، کریم، ۱۳۴۶ -

عنوان و نام پدیدآور: آموزش خانواده و اثرات آن بر زندگی زناشویی/ کریم عباسزاده، شهلا شاهبازی.

مشخصات نشر: تبریز: آیدین ساو، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۴، ۱۸۷ ص.

شابک: ۱۳۰۰۰۰ ریال 978-600-96157-8-0

وضعیت فهرست‌یابی: فیبا

یادداشت : چاپخانه : ص. ۱۸۴ - ۱۸۷.

موضوع : خانواده‌ها Families موضوع : ارتباط در خانواده

موضوع : Communication in families موضوع : زناشویی Marriage موضوع :

شناسه افزوده: شاهبازی، شهر، ۱۳۴۶ -

رده بندی کنگره: HQ ۱۳۹۵۷۴۳ ۲۸ -

رده بندی دیویی: ۸۵/۳۰۶

شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۷۸۲۳۰

نام کتاب: آموزش خانواده و اثرات آن در زندگی زناشویی

مؤلفین: کریم عباسزاده و شهلا شاهبازی ناشر: انتشارات آیدین ساو

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵ شمارگان ۱۰۰۰ تعداد صفحه: ۱۹۷ صفحه

طرح جلد: آیدین دومان محل نشر: تبریز قیمت: ۱۳۰۰۰۰ ریال

ویرایش: کیوان کلاهگر چاپ و صحافی: اندیشه فاضل

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۱۵۷-۸-۰

به موجب مصوب ۱۳۴۸/۱۰/۱۱ ماده ی ۵ حمایت از مؤلفان کلیه ی حقوق و مسئولیت این کتاب برای مؤلف محفوظ است.

فهرست

مقدمه ۳-۷

فصل اول:

- ✓ پیشینه تاریخی توجه به خانواده و اهمیت نقش آن ۱۸-۱۰
- ✓ اهمیت خانواده و اینکه چرا خانواده پایه و اساس جامعه را تشکیل می دهد؟ ۱۰-۱۲
- ✓ ساخت، تکامل، تطابق، بازنشستگی و پیری خانواده ۱۲-۱۷
- ✓ مفهوم، تعریف، اهمیت سازمان خانواده و وظایف اعضای آن ۱۷-۱۸
- ✓ خانواده و مشخصه های آن، جایگاه و اهمیت آن در تامین نیروی انسانی ۱۸-۲۰
- ✓ عوامل موفقیت در زندگی، ناشویی و رسیدن به خانواده مطلوب ۲۱-۲۲
- ✓ عوامل موثر و مفهوم بهداشت و روان در خانواده ۲۳-۲۶
- ✓ کارکرد های خانواده و نقش زن و مرد در بهسازی اقتصاد و بهداشت و غذایی ۲۶-۲۸
- ✓ خانواده و مسائل اقتصادی و بهداشتی و غذایی ۲۸-۳۰
- ✓ قانون زندگی و آموختن مهارت تربیت کودکان و الگو های آن ۳۰-۳۶
- ✓ آموختن چگونه "نه" گفتن ۳۷-۴۰
- ✓ مدیریت انواع خانواده ها ۴۱-۴۴

فصل دوم:

سازمان خانواده نیازمند چه عواملی است؟ ۴۵-۴۹

شامل:

- ✓ ثبات فیزیکی و مکانی خانواده
- ✓ پویایی، رشد کمی و کیفی خانواده.
- ✓ آگاهی و کنترل از محیط خانواده.
- ✓ حاکمیت قانون خانواده.

✓ ارتباط مطلوب اعضاء خانواده.

✓ رابطه صمیمی زن و مرد با فرزندان در خانواده.

✓ نظم در استفاده موثر از وقت در بین اعضای خانواده.

فصل سوم:

✓ خانواده اولین جایگاه زندگی و نقش مذ هب در پیشگیری از

✓ انواع مشکلات روانی ، اجتماعی ۵۰-۵۳

✓ چراخانواده کوچکترین و اساسی ترین واحد اجتماعی است؟ ۵۳-۵۵

فصل چهارم:

✓ اهمیت مدیریت در خانواده عدت و مقبولیت مدیر، جایگاه زن و مرد

در مدیریت خانواده ۵۶-۵۹

✓ اصول حاکم در خانه و خانواده و تاثیر آن در بهبود روابط بین اعضای خانواده

ویژگیهای مدیر خانواده ۵۹-۶۶

فصل پنجم:

✓ تاریخچه تشکیل آموزش خانواده در کشور ما ۶۸-۷۴

✓ آموزش خانواده بعنوان موثر ترین راهای شناخت و استاده ارتوان خانواده ۷۴-۷۶

✓ هدف از آموزش خانواده، آیا آموزش خانواده در کشور ما از جایگاه ویژه ای برخوردار
است؟ ۷۸-۷۹

✓ علت تاسیس آموزش خانواده (مدارس جدید) در ایران ۷۹-۸۰

✓ تعلیم و تربیت دانش آموزان ، تحت تاثیر چه عواملی است ؟ ۸۰-۸۲

✓ برای تحقق اهداف تعلیم و تربیت فرزندان چه کسانی و چه سازمانی موثرند ۸۲-۸۴

✓ حضور موثر و فعال و یا عدم استقبال اولیاء از کلاسهای آموزش خانواده ۸۴-۸۵

✓ اگر در فرایند آموزش خانواده در ابعاد مختلف توجه نشود با چه مشکلاتی روبرو
می شویم؟ ۸۵-۸۶

- ✓ مسئولین امر برای تشویق والدین جهت شرکت در کلاسهای آموزش خانواده چه اقداماتی باید انجام دهند..... ۸۶-۸۹
- ✓ شناسایی موانع و مشکلات، شرکت در کلاسهای آموزش خانواده و راههای توسعه و بهسازی آن وظیفه چه کسانی می باشد؟..... ۸۹-۹۱
- ✓ برای تشکیل کلاس های آموزش خانواده باید مسئولین سازمان ونواحی ومدیران مدارس به چه نکاتی توجه شایانی داشته باشد..... ۹۲-۹۲
- ✓ توسعه وبهسازی آموزش خانواده به چه دلایلی مورد نیاز مسئولین آموزش وپرورش می باشد؟..... ۹۳-۹۹
- ✓ اعم موانع تشکیل کلاسهاوتلاش برای رفع موانع کلاسهای آموزش خانواده..... ۹۹-۱۰۴
- ✓ فصل ششم.
- ✓ به دنبال تاسیس مدارس جذب در کشور ما، که عمر آن به صد سال میرسد چه مراکزی در کشور تشکیل گردید؟..... ۱۰۶-۱۰۷
- ✓ از مهم ترین مراکز وکلینیک ها در بعد از تاسیس اولین مدرسه جهت پاسخگویی درخصوص مشکلات خانوادگی و تربیتی نام ببرید و نامند؟..... ۱۰۷-۱۱۱
- ✓ کانون مادران..... ۱۱۲-۱۱۳
- ✓ خلاصه مطالعه..... ۱۱۳-۱۱۷
- ✓ سخنی با مولفان..... ۱۱۳-۱۳۷
- ✓ سخنی با والدین..... ۱۳۷-۱۸۳
- ✓ منابع..... ۱۸۴-۱۸۷

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على خير خلقه و اشرف بريته ابى القاسم محمد صلى الله عليه و على اله الطيبين الطاهرين و على جميع الانبياء والمرسلين سيما بقیة الله فى الارضين و لعنة الله على اعدائهم اجمعين.

سپاس می گزیم اله لاف ربانی خداوندگار را که به این بنده ناچیز منت نهاد و توفیق ارزانی داشت که کتابی در مورد نقش انسان ساز (آموزش خانواده و تاثیر آن در زندگی زنا شویی) را بزبور چاپ آراسته ساخته و به مردم دست اندیش تقدیم دارم .

امید که با این قدم ، خدای بخشاینده پدر و مادرم را که نخستین آموزگار انم در اندیشه و عقیده بوده اند، غریق رحمت و آمرزش خود ساخته و به آنان پاداش پر شکوه ارزانی دارد و این گام را مایه خیر و برکت این سرا و سرای جا به جا قرار دهد، و از همسر عزیزم سرکار خانم شهلا شاهبازی، که زحمات بی دریغی در آماده سازی این کتاب تقبل نموده اند سپاسگزاری نموده و سعادت و سلامت ایشان را در راه بندگی و سلوک الهی الله آرزو نمایم .

خدایا،

هر که نه گویای تو، خاموش به هر چه نه یاد تو، فراموش

سپاس و ستایش کریمی را که با کمال کبریا و عظمت و استغناء و عزت ، در لطف و مرحمت و باب عطوفت و رافت بر روی بندگان گشوده و اصناف خلایق را از شریف و ضعیف و خاص و عام، رخصت مکالمه و مخاطبه و مناجات و عرض حاجات ، ارزانی فرموده تا هر که رازی دارد، با وی روی بروی توافد گفت و هر که نیازی آرد در حضرت او، عرض تواند، نمود.

نه بر درش دریانی برگماشته که به کمک رشوه به او متوسل باید بود.

و نه پاسبانی باز داشته که به دست آویز پیشکش به وی توسل باید نمود، نه مانعی و نه رادعی ،
و نه ترس از چوبکی محافظ و مدافعی ،

هر که خواهد گو بیا و هرچه خواهد گو بگو

گیر و دار و حاجب و دربان ، در این درگاه نیست.

همه کس را در همه جا و همه وقت ، به جناب او راه است و از ظاهر و باطن همه کس ، در همه
حال آگاه ، دولت ابدی و سلطنت سرمدی ، او را رواست و بس . تعالی شانه و تقدس اسمائه .

ستایش او را سزااست ، نیایش او را رواست که کرده خود، هدایت‌مان به سپاس آوری .

بار پروردگارا! واگذار مکن ما را به حال خود و مواخذه مفرمای ما را در اثر زیاده روی و بیهوده
کاری ، و شامل ما کن از فضل و انس خود . کشتان زمام دل‌های ما را به سوی همسایگی قدس
خود، چه آنکه تو از دیرینه ، بخشنده بوده ای به بزرگ عطا می کنی و احسانهای سترگ
می بخشی و تو مهربان ترین مهربانان هستی و بزرگواری از همه بزرگواران می باشی ، نمی آید
و دراز نمی شود دستهای ما به سوی ، مگر در حالتی که از سستاری و از گناهان پر می باشد
و از طرفی بخشش تو افزونتر و بالاتر است از آنکه کم بیاید از کسی که پناه به آن بخشش برده
به طوری که شامل حالش نشود، و نیز افزونتر است از علم آنکه کم بیاید از مشمول شدن حال
کسی که اعتماد نموده به فضل و رحمت تو، تو ما را دلالت کرده ای بر بخشش خیر، و راهنمایی
نموده ای ما را به افزونی خود و دستور فرموده ای ما را به خواندن و ضمانت نمودی اجابت را و
تو بخشنده بزرگواری هستی . (الهی فضل ترا کران نیست و شکر ترا زبان نیست پس دلی ده که
در شکر تو جان بازیم و جانی ده که کار آن جهان سازیم و دانایی ده که از راه نیفتیم و بینایی ده
که در چاه نیفتیم.)

مقدمه :

همانطوریکه مستحضرید خانواده یک واحد اجتماعی است که بر اثر ازدواج یک زن و مرد پدید آمده و وجود فرزندان آن را تکمیل می کند. برای خانواده توسط صاحب نظران علوم اجتماعی تعاریف متعددی ارائه شده است از جمله: خانواده به مجموعه ای از افراد اطلاق می گردد که با هدف و منافع مشترک زیر سقفی گرد آمده اند.

روانشناسان نیز به ارائه تعاریفی از خانواده پرداخته اند. از جمله: خانواده نظامی نیمه بسته است که نقش ارتباطی داخلی را ایفا می کند و دارای اعضای است که وضعیت ها و مقام های مختلفی در خانواده و اجتماع احاطه و با توجه به محتوای نقش، وضعیت ها، افکار و ارتباطات خویشاوندی و... ایفاء نقش می کنند. جهان بینی اسلامی، خانواده گروهی متشکل از افراد است که دارای شخصیت مدنی، حقوقی و معنوی است که بر اساس نکاح (عقدی که ارتباط یا مشروعیت زن و مرد را معین می سازد) پدید می آید. با توجه به تعریف فوق آنچه موجب تغییر و تحول در خانواده ها می گردد، وجود ارتباطات سریع و گوناگون در دنیای امروزی است. وجود ارتباطات سریع و گوناگون در دنیای امروزی تمامی ارتباطات دور افتاده جهان را به همدیگر نزدیک کرده است. این موجب شده است که فرهنگهای مختلف از گوشه کنار جهان در بین خانواده ها مطرح گردد و بدنبال آن نظام ارزشی خانواده و روابط بین اعضای آن تحت تاثیر قرار گیرد. پیامد این امر مسایل و مشکلاتی است که در برقراری روابط صحیح خانوادگی ایجاد شده، و به سادگی نیز قابل حل نیست بدین لحاظ آموزش شیوه های آشنایی اعضای خانواده با وظایف و رفتارهایی که عمل به آنها نظام خانواده را به محیطی سرشار از عشق و محبت و کانونی مملو از تفاهم، همکاری و همدلی متقابل تبدیل نماید. تعالی و ارتقای نظام خانواده را تضمین کند. استفاده و بکارگیری نظرات، پیشنهادات و تدابیر صاحب نظران یکی از شاخص های جامعه پویا و

متقاضی توسعه و رشد است در هر صورت میزان اهمیت آموزش خانواده ها به حدی است که امروزه سراسری نمودن چنین آموزش هایی را موکد می سازد. درهمین راستا، تغییر رفتار در خانواده تغییر برنامه ریزی شده، منظم و با طرح قبلی است و در آن بطور منظم تلاش می شود که کسانی که تحت آموزش قرار می گیرند، به کسب برخی از ویژگی های عملی و رفتاری نایل گردند، در این بخش سوال اساسی این است که آیا آموزش خانواده تغییراتی در رفتار از جمله بهبود راهنمایی تحصیلی فرزندان، بهبود شیوه های مناسب خانوادگی، هدایت دینی و اخلاقی و... را در والدین ایجاد کرده است یا نه؟ و همچنین نقش خانواده را در قبال هر فرزندی که در آن متولد می شود تربیت و پرورش می یابد در این میان نقش بسیار مهم و تعیین کننده پدر و مادر در تربیت فرزند، که اولاد شکل دهندگان و معماران شخصیت فرزند خود در خانواده و جامعه هستند برای والدین عزیز ذکر نمایم در جامعه امروزی ممکن است هر پدر و مادری در یک یا چند رشته اطلاعات تخصصی داشته باشد، به زودر زمینه چگونگی برقراری روابط خانوادگی آگاهیه ها و تجربیاتی را در خانه پدری خود کسب کرده باشد اما آنچه مسلم است اینکه، شیوه زندگی امروز مانند شیوه زندگی نسل قبل نیست. ما انسان های امروز، به خیلی از رفتارهای تربیتی مادران و پدران نسل قبل، یعنی والدینمان و قبل از آن، ایراد می گیریم ولی فراموش می کنیم که همان آدم ها، هر ایراد فرضی هم که داشتند، حداقل در تربیت فرزندان موفق تر عمل کرده اند و بهتر از ما می دانستند مفهوم آدم شدن و به جایی رسیدن چیست و این اصل مناسب است که آنها تصورشان از تربیت دقیق تر بود، باورهای محکمی داشتند، قاطعانه رفتار می کردند اصول مشخص تری داشتند، بیان این نکات به معنای نادیده گرفتن کاستی های تربیتی در نسل های پیشین نیست. حتی اگر نگرش آن ها به مفهوم تربیت نقصان داشت و روش ها هم سخاوت پرانه به نظر می رسیدند، رفتارشان محکم و اصولی بود. در تربیت، داشتن اصول مشخص و ثابت، بهتر از آشفتگی و تزلزل است. امروز تعجب می کنیم که فرزندان همان مادرها و پدرها که خود ما باشیم، به اندازه ای که مستقل هستند و به اصطلاح روی پای خودشان ایستاده اند، نمی توانند فرزندانی با همین ویژگی ها تربیت کنند ما مادرها و پدرهای امروزی خواسته هایی داریم که

زیاد هستند ، بعضی ها یشان منطقی نیستند ، بیشترشان مبهم و غیر شفاف اند ، گاهی با یکدیگر متناقض اند ، بر مبنای اصول مشخصی بنا نشده اند ، با تغییر شرایط دچار نوسان می شوند ، به باور تبدیل نشده اند ، به این ترتیب ، شاید خودمان هم نمی دانیم که چه انتظاری از تربیت داریم یا حتی آن را چگونه تعریف می کنیم . این در حالی است که نسل های قبلی با وجود کاستی ها و خطا ها ، وضعیت بهتری در باره ی انتظارات تربیتی و مفهوم آن داشتند . " تربیت " واژه ای است که اندیشمندان و علماء تعریف گوناگونی برای آن ارائه کرده اند ، اما از دیر باز بین عامه ی مردم تعریف بسیار ساده ای از آن رایج بوده است : " آدم شدن " . به نظر می رسد قدیمی ها درک بهتر و شفاف تری از این تعریف داشتند و انتظارات و به طبع آن ، رفتارها یشان نیز در جهت تربیت فرزندان بود که به " آدم شدن " نزدیک باشند اما امروزی ها شاید حتی نمی دانند ایده آل شان در تربیت چیست یا چقدر منطقی و موجه است . والدین قدیمی از یک طرف ، با اعمال محدودیت ها را بر سخت گیری های خود که بیشتر در زمینه ی اخلاق و ادب بود ، اموری را کنترل می کردند . اما از طرف دیگر با سهل گیری و عدم دخالت در زمینه های شخصی ، امکان استقلال عمل و اتکاء به خود را برای فرزندان فراهم می ساختند . بسیاری از والدین امروزی به درستی نمی دانند کی سخت گیری لازم است و کی سهل گیری ! از قدیم گفته اند که قانون بد ، بهتر از بی قانونی است ،

قدیمی ها اگر اشتباهاتی در نگرش ها و رفتارها داشتند ، حداقل ابق اصول و قواعدی عمل می کردند که تا حد زیادی به آن ها باور داشتند . امروزی ها اگر نگرش ها و رفتارها نگاه ملایم تری به تربیت دارند ، نه اصول و قواعد قابل دفاعی دارند و نه بارهایی محکم . در مقایسه ای بین روش های تربیتی والدین دیروز و امروز چند نکته قابل استنباط است .

دیروزی ها تعریفی ساده از تربیت داشتند ، به طور معمول ، نگاه اخلاقی و معنویت گرا به زندگی و تربیت رایج بود به همان تعریف ، پای بند بودند ، به اصول ناشی از آن باور داشتند و روش های تربیتی آن ها ناشی از همین باور بود ، گاه در اعمال روش های تربیتی هر چند نادرست ،

کمتر تزلزل به خرج می دادند ، در مواردی با اعمال روش های تربیتی سخت گیرانه ی خود ، امور را کنترل می کردند ، در سایر وجوه زندگی ، همین روشها ، به استقلال عمل بیشتر فرزندان منجر می شد . امروزی ها حتی اگر در امور دیگر زیاد بدانند ، تعریف مشخصی از تربیت ندارند ، بر اساس همان ابهام در تعریف ، باورهای ضعیفی در اصول تربیت دارند ، روش های تربیتی آنان موقعیتی و آشفته است ، در اعمال روش های تربیتی هر چند درست ، تزلزل به خرج می دهند ، در مواردی با اعمال روش های تربیتی سهل گیرانه ، موجب می شوند کنترل اوضاع از دستشان خارج شود ، در سایر وجوه زندگی ، همین روش ها به استقلال عمل فرزندان لطمه می زند .

اگر نسل یرون از کمبود امکانات رنج می برد ، به والدینی تکیه داشت که از باورهای مستحکمی برخوردار بودند . بحیثیت امروز بر عکس است کمبود امکانات جای خود را به ضعف در قواعد داده است . ضعف نسل والدین امروز در فلسفه ی زندگی و تربیت ، به تزلزل در رفتارهای تربیتی منجر می شود . کودکان و نوجوان امروزی به طور معمول در خانواده ای زندگی می کند که شاید کمبود چندانی از نیازها و امکانات نداشته باشند ، اما با والدینی روبه روست که گاهی خودشان هم نمی دانند چه باید بکنند با چه رفتاری درست است . توهم تامین امکانات بیشتر برای جلوگیری از عقده ای نشدن فرزندان ، موجب شده که والدین وارد مسیری اشتباه در تربیت شوند . حمایت افراطی و مستمر والدین امروزی را می توان برای شیرین ساختن زندگی به بهای دوری از هر نوع سختی ، فرزندانی متوقع ، زیاده خواه و زود استیجاب بار آورده است . آنچه آمد ، به منزله تایید کامل روش های تربیتی گذشته و رد کامل روش های امروزی نیست . بشر در همه ی جنبه های زندگی رو به تکامل دارد و در این مسیر ، گاهی خود می شود بخشی از چیزهایی که در گذشته رواج داشته ، نا درست بوده اند .

گاهی هم به این نتیجه می رسیم که روش های امروزی به طور کامل پاسخ گو نیستند و لازم است به تجربه های گذشته بیشتر توجه کنیم . " تربیت " یکی از مصادیق این موضوع است . با ارزیابی مسائل تربیتی امروز جامعه ی خودمان ، می توانیم به این نتیجه برسیم که ضمن لزوم

ارتقای دانش و بینش تربیتی نوین ، خوب است از تجربه های گذشته هم درس بگیریم . اگر والدین دیروزی اشتباهات و خطاهایی هم در تربیت فرزندان داشتند به معنای نادرست بودن و کنار گذاشتن همه ی افکار و روش های آنان نیست .

در اینجا چند نکته را یاد آوری می کنیم به این امید که توجه به چنین نکاتی ، هم مراتب احترام و ادب ما را به والدینمان و تلاش های تربیتی آنان افزایش دهد و هم شاید در مواردی گره از مشکلات تربیتی امروزی ما در تربیت فرزندانمان بگشاید از طریق منابع در دسترس تعریف مشخصی از تربیت داشته باشیم ، هدف اصلی خود از تربیت را بازبینی کنیم یعنی جایگاه نگرش های مادی ، اهداف تربیتی خود را مشخص کنیم ، گاهی لازم است کوتاه نیاییم و در خانواده برای مراتب ادب ، احترام ، قرائد مشخص و قابل قبولی وضع و توسط همه رعایت گردانیم ، برای تزلزل ها چاره اندیشی کنیم ، به دنبال یافتن و تثبیت اصول و قواعد مشخص و شفاف در تربیت باشیم ، فرزندان مستقل و رد کفا تربیت کنیم و رفتارهای حمایتی افراطی خود را هم مورد تجدید نظر قرار دهیم . زیرا نیازهای جامعه امروز با نیازهای جامعه نسل گذشته همانندی ندارد و همین امر نحوه زندگی خانوادگی را نسبت به زمان قبل تغییر داده است . بنده در این کتاب سعی دارم بر اساس اهداف ، ساعات درسی و برنامه تفضیلی طرح جامع آموزش خانواده در تحقق این امر در گرو سلامت و تعادل شخصیتی ، اسلامی والدین و نیازمند آموزش ها و کسب آگاهی هایی توسط والدین را متذکر شوم بنده آموزش اولیا ، تشکیل کلاس های آموزش خانواده را که توسط واحد آموزشی و با همکاری انجمن اولیا و مربیان اداره آموزش و پرورش انجام می گیرد یک نیاز اساسی می دانم و لازم میدانم اولیای دانش آموزان را هدف به هنگام کردن اطلاعات خود و آشنایی با یافته های پژوهشی محققان و متخصصان تعلیم و تربیت و نیز مبادله تجربیات آموزشی و پرورشی ، در این کلاس ها شرکت نمایند .